

свідчить, що доместифікація є більш поширеною стратегією, особливо для азійських ринків, тоді як форенізація частіше застосовується для європейського та північноамериканського ринків. Приклади успішної локалізації демонструють важливість вибору відповідної стратегії для досягнення оптимальних результатів та задоволення потреб і очікувань гравців. Подальші дослідження у цій галузі можуть бути спрямовані на більш детальний аналіз впливу культурних факторів на процес локалізації, розробку нових підходів та інструментів для оптимізації локалізації відеоігор, а також вивчення економічних та маркетингових аспектів локалізації в ігровій індустрії. Крім того, перспективним напрямком досліджень є вивчення ролі локалізації у формуванні глобальної ігрової культури та сприянні міжкультурному діалогу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Коваленко В. М. Локалізація відеоігор: стратегії та виклики / В. М. Коваленко // Мовні і концептуальні картини світу. - 2019. - Вип. 66. - С. 23-63.
2. Петренко О. В. Локалізація відеоігор: лінгвістичні та культурні виклики / О. В. Петренко // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Перекладознавство та міжкультурна комунікація. - 2018. - Вип. 3. - С. 19-71.
3. Головацька Ю. Б, Новосад Ю. І. Концепції локалізації відеоігор.// Франкофонія в умовах глобалізації і полікультурності світу : збірник тез II Міжнародної науково-практичної конференції. Тернопіль, 2020. С. 217.
4. Петренко О. В. Доместифікація та форенізація як стратегії локалізації відеоігор / О. В. Петренко // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія. - 2018. - Вип. 37. - С. 14-74.

**Мудрієвський Б. В., Чумак Л. М.
Житомирський державний університет імені Івана Франка**

ЛІНГВІСТИЧНІ ЗАВДАННЯ У ПОБУДОВІ СИСТЕМ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

У сучасному світі, що стрімко розвивається, технології штучного інтелекту (ШІ) стали одними з найбільш революційних та перспективних напрямків. Ключовою особливістю ШІ є здатність комп'ютерних систем опрацьовувати величезні масиви даних, мислити та навчатися, наслідуючи людський інтелект. Це відкриває широкі можливості для автоматизації різноманітних сфер людської діяльності. Особливо вражаючим є потенціал використання штучного інтелекту як віртуального помічника для оптимізації повсякденного життя людини.

Аналіз різноманітних підходів до тлумачення терміна *штучний інтелект* дозволив визначити його основну мету – створення систем, здатних мислити та робити висновки, наближаючись до рівня людського інтелекту. Такі системи повинні мати можливість набувати досвід та постійно вдосконалювати свої можливості з плином часу. У ході дослідження було виявлено ключові методи, що застосовуються у галузі ШІ, серед яких: машинне навчання, глибинне

навчання, експертні системи, обробка природної мови, нейронні мережі та генетичні алгоритми.

Під час дослідження особливу увагу було приділено теоретичним засадам роботи різних типів систем штучного інтелекту. Зокрема, розглядалися концепції *вужького ШІ*, *загального ШІ* та *супер ШІ*. Кожен із цих підходів має свої унікальні характеристики, переваги, обмеження та сфери застосування. *Вужькі системи ШІ* зазвичай орієнтовані на вирішення специфічних завдань у конкретних галузях, в той час як *загальний* та *супер ШІ* прагнуть досягти рівня людського мислення або навіть перевершити його в майбутньому.

У ході дослідження ретельно вивчалися численні сфери, в яких знаходять застосування технології штучного інтелекту та відповідні системи на його основі. Серед таких галузей – охорона здоров'я, освіта, наукові дослідження, філологія, бізнес та транспорт. Особливу увагу приділено конкретним прикладам успішного впровадження рішень із використанням ШІ в зазначених сферах діяльності людини. Аналіз практичних кейсів продемонстрував переваги інтеграції штучного інтелекту та його здатність підвищувати ефективність різноманітних процесів.

У рамках дослідження було розроблено та впроваджено телеграм чат-бот *Philolingo* на базі моделі штучного інтелекту *ChatGPT-4 turbo*. На початковому етапі визначено основну мету створення цього бота – виступати в ролі персонального асистента для користувачів у процесі вивчення іноземних мов. Окреслено ключовий функціонал системи відповідно до поставленої мети.

Ключовим етапом у розробці чат-бота *Philolingo* став процес навчання та налаштування лінгвістичної моделі, що лежить в основі його функціонування. На цьому етапі визначалися особливості бота, його поведінкові риси та специфіка робочих процесів під час взаємодії з користувачами.

Завершальним кроком став цикл ретельного тестування та оцінки роботи створеного чат-бота. Під час тестування перевірялася коректність виконання всього передбаченого функціоналу, якість генерованих ботом відповідей та стабільність роботи системи в цілому. Це дозволило виявити та усунути потенційні недоліки перед повномасштабним впровадженням.

Проведене дослідження продемонструвало, що створення інтелектуальних чат-ботів на основі сучасних моделей ШІ, таких як ChatGPT, є перспективним напрямком, який може знайти широке застосування. Розроблений в рамках роботи чат-бот *Philolingo* довів свою ефективність у ролі персонального асистента для вивчення іноземних мов.

Незважаючи на значний прогрес, штучний інтелект залишається галуззю, що активно розвивається, відкриваючи нові горизонти для подальших досліджень та інновацій. Удосконалення алгоритмів, методів навчання та збільшення обчислювальних потужностей дозволить створювати все більш досконалі ШІ-системи, наближаючись до рівня загального штучного інтелекту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Що таке штучний інтелект (ШІ)? | TheTransmitted. TheTransmitted. URL: <https://thetransmitted.com/adlucem/shho-take-shtuchnij-intelekt-shi/> (дата звернення: 12.04.2024).

2. Goals of Artificial Intelligence. www.javatpoint.com. URL: <http://surl.li/tprpx> (date of access: 06.05.2024).

3. K A. Types of artificial intelligence – narrow, general, and super AI explained – spiceworks. Spiceworks Inc. URL: <https://www.spiceworks.com/tech/artificial-intelligence/articles/types-of-ai/> (дата звернення: 15.04.2024).

4. What Is Artificial Intelligence (AI)? Investopedia. URL: <https://www.investopedia.com/terms/a/artificial-intelligence-ai.asp> (дата звернення: 10.05.2024).

Кавтіашвілі В. А., Чумак Л. М.
Житомирський державний університет імені Івана Франка

ЗАСОБИ ПЕРЕДАЧІ ЕКВІВАЛЕНТНОСТІ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ПЕРЕКЛАДІ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ (НА МАТЕРІАЛІ ЛІТЕРАТУРНИХ ТВОРІВ)

З розвитком міжнародної комунікації та співпраці відбувається не тільки обмін ідеями та технологіями, а також і культурним надбанням, що сприяє зближенню народів та взаєморозумінню між різними країнами. У зв'язку з цим на полицях українських книгарень з'являється все більше творів іноземного авторства, особливо художньої літератури. Ці процеси роблять актуальною проблему коректної передачі фразеологічних одиниць на українську мову, оскільки фразеологічний склад двох мов має значні відмінності, що унеможливорює дослівний переклад.

Фразеологізм - це стійке словосполучення, яке не можна трактувати дослівно, оскільки воно вживається в переносному значенні [3, с. 540]. Відомо, що на певному етапі існування ці одиниці фразеологічного рівня мови були звичайним поєднанням слів, які потрапили в нетиповий контекст і втратили своє буквальне значення. Це є однією з причин, чому неможливо перекласти їх дослівно, оскільки вони утворилися в середовищі панування певної мовної спільноти, що ускладнює їх розуміння представниками інших національностей. Це сприяло формуванню різних фразеологій, кожна з яких відображає культурні особливості конкретної країни [4, с. 241-242].

Першим хто звернув увагу на існування стійких словосполучень був Шарль Баллі, якого вважають “батьком” нової на той час галузі лексикології, яка отримала назву *фразеологія*. Його доробок став першою та найбільш ґрунтовною працею, яка була присвячена фразеологізмам. Мовознавці серед яких Павло Дудик та Віктор Ужченко систематично користувалися його дослідженнями для розробки класифікаційних систем та подальших доповнень до цього розділу лексикології.

Для передачі стійких словосполучень застосовують чотири підходи: *дослівний*, *еквівалентно-повний*, *еквівалентно-неповний* та *описовий*. Для *дослівного способу* характерний переклад слово в слово, який хоча і вимагає менше ресурсів, проте позбавляє фразеологізм метафоричного значення, яке